

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ I. ГРАМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	5
РОЗДІЛ II. ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	30
РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ У ТЕКСТАХ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	49
РОЗДІЛ IV. ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	67
РОЗДІЛ V. ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	85
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	99

ПЕРЕДМОВА

Агропродовольча сфера є однією з ключових галузей економіки як України, так і світу, що забезпечує продовольчу безпеку, стабільність ринку та життєдіяльність населення. В умовах глобалізації та зростаючого попиту на якісну продукцію ефективна комунікація на міжнародному рівні стає надзвичайно важливою.

Правильний переклад текстів агропродовольчої тематики має критичне значення для забезпечення точності інформації, збереження технологічних і культурних особливостей, а також для ефективної співпраці між виробниками, науковцями та бізнес-партнерами за кордоном. Висококваліфікований перекладач не лише передає зміст документа, а й адаптує його з урахуванням культурних, термінологічних та стилістичних нюансів, що забезпечує правильне сприйняття інформації цільовою аудиторією.

Цей навчальний посібник створено з метою формування і розвитку перекладацької компетентності, зокрема знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення адекватного перекладу з англійської мови українською та з української англійською текстів агропродовольчої сфери.

Посібник складається з 5-ти розділів, присвячених особливостям граматичних та лексичних перекладацьких трансформацій, специфіці перекладу безеквівалентної лексики, прагматичних одиниць та труднощам перекладу текстів агропродовольчої сфери. У межах кожного розділу ми розглядаємо теоретичну базу певного перекладацького аспекту, надаємо приклади, практичні завдання та кейс-вправи. Представлений навчальний матеріал сприятиме розвитку аналітичного мислення, професійної точності та впевненості у перекладі.

Навчальний посібник призначений для аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, які вивчають перекладознавчі дисципліни, а також може бути в пригоді усім, хто цікавиться перекладом.

РОЗДІЛ 1. ГРАМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

Агропродовольчі тексти (agri-food texts) представляють широкий спектр документів: наукові статті, технічні інструкції, аналітичні звіти, регуляторну документацію, маркетингові матеріали тощо. Їх характерною рисою є вживання вузькоспеціалізованої термінології, формалізованої структури й високого рівня номінативності, що необхідно враховувати з метою правильного розуміння граматичних структур та адекватного їх відтворення цільовою мовою.

При перекладі текстів аграрно-продовольчої тематики з англійської мови особливої уваги потребують такі граматичні явища:

1. Пасивні конструкції (Passive Voice).

У текстах аграрного спрямування пасивні форми широко використовуються для об'єктивізації викладу та зосередження уваги на процесі або результаті, а не на виконавцеві дії:

- *The crops are harvested in late summer.* – Урожай збирають наприкінці літа.

- *The feed is processed before distribution.* – Корм обробляють перед розподілом.

При перекладі пасив часто трансформується в актив, зберігаючи загальний зміст, але адаптуючись до норм української мови.

2. Номіналізація (Nominalization).

Англомовні тексти часто будуються на іменникових

структурах, що робить текст лаконічним, але менш динамічним.
Наприклад:

- *The improvement of irrigation techniques...*— Удосконалення методів зрошення...

Для збереження точності перекладу потрібно вирізняти такі конструкції й адекватно відтворювати їх українською, іноді перетворюючи у дієслівні форми.

3. Безособові форми.

Формулювання на кшталт *It is necessary to...*, *It is expected that...* часто використовують для формулювання висновків, інструкцій чи нормативів:

It is required to monitor soil moisture levels. – Необхідно контролювати рівень вологості ґрунту.

4. Уживання модальних дієслів.

Модальні дієслова (*must*, *should*, *may*, *can*) відтворюють ступінь зобов'язання, дозволу чи припущення. У перекладі важливо правильно передати відтінок значення:

Fertilizers must be applied carefully. – Добрива слід застосовувати обережно.

5. Переклад числівників, одиниць виміру та скорочень.

У науково-технічних текстах велика кількість інформації передається через точні дані. Важливо дотримуватися стандартів одиниць виміру (наприклад, перетворення імперських одиниць у метричні) та правильно розшифровувати скорочення:

10 lb/acre – 10 фунтів на акр (або еквівалент у кг/га, залежно від контексту)

Існує низка типових граматичних трансформацій при перекладі.

Категорійна заміна – зміна в перекладі роду, числа, відмінка, часу, стану, форми ступеня порівняння тощо.

We store vegetables in a cold chamber. – *Овочі зберігають* в холодильній камері.

The price of fertilizer rose sharply. – *Ціни* на добрива стрімко зросли.

Частиномовна заміна – заміна однієї частини мови іншою.

The company aims to improve food security. – Компанія ставить за мету *підвищення* продовольчої безпеки.

To reduce pesticide use is the goal of the new program. – *Зменшення* використання пестицидів – мета нової програми.

Додавання слів, необхідних для граматично коректного відтворення у цільовій мові:

Grain storage temperature limits – граничні температури *для* зберігання зерна.

Poultry export – експорт *м'яса* птиці.

Fertilizer rate – норма *внесення* добрива.

Узгодження часів відповідно до норм цільової мови:

The agronomist noted that the fields would be irrigated before planting. – Агроном зазначив, що поля *зрошуватимуть* перед висівом.

The report claimed that the company was using outdated technology. – У звіті стверджувалося, що компанія *використовує* застарілі технології.

Зміна порядку слів для логічної побудови речення:

The grain was transported to the warehouse by trucks. – До складу зерно доставляли вантажівками.

Some varieties of wheat are discussed in the article. – У статті розглядають деякі сорти пшениці.

Граматичний аспект є важливим при перекладі текстів агропродовольчої сфери. Від правильного добору граматичних трансформацій залежить не лише якість перекладу, а й точність відтворення наукової та технічної інформації. Тому майбутнім фахівцям слід приділяти особливу увагу знанням англійської/української граматики в галузевому контексті та постійно вдосконалювати перекладацькі навички.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Складіть речення з поданих слів. Перекладіть їх українською мовою.

1. the / in / exercise / garden / digging / good/ is
2. he / the / used / to / tractor / pull / heavy / the / machinery
3. all / he / weeds / from / garden / removed / the / the
4. income / breeding / sheep / comes / his / main / from
5. week / year / harvest / grain / a / this / the / took

2. Перетворіть речення в активному стані на синтаксичні конструкції в пасивній формі.

1. Farmers use modern irrigation systems.
2. The company exported 200 tons of grain last year.
3. Workers sort the vegetables by size.
4. The laboratory tested the soil quality.

5. The factory processes milk into cheese.

3. Доповніть речення правильною часовою формою дієслова в дужках. Перекладіть доповнені речення українською мовою.

1. Every spring, farmers ___ (plant) new crops on their fields.

2. They ___ (experiment) with drone technology to monitor crop health this season.

3. Last year, they ___ (harvest) more than 50 million tonnes of grain.

4. So far, the research team ___ (develop) sustainable irrigation methods.

5. By 2030, scientists ___ (improve) the drought-resistant wheat varieties.

6. Right now, the cooperative ___ (evaluate) soil samples from several farms.

7. Since 2020, Ukraine ___ (become) one of the top exporters of sunflower oil.

8. The agronomist ___ (recommend) that the farmers maintain soil fertility regularly.

9. Tomorrow, the farm owners ___ (attend) the international agri-food conference.

10. When I arrived at the greenhouse, workers ___ (apply) organic compost to the soil.

4. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на пасивний стан. За потреби використовуйте активні конструкції, зберігаючи зміст.

1. The soil is tested regularly to ensure its fertility.
2. Irrigation systems are installed in early spring.
3. Pesticides should be applied with caution.
4. The data was collected during the harvesting season.
5. The crops are transported in temperature-controlled trucks.

5. Використайте дієслова в дужках у правильній формі згідно з правилами утворення умовних речень.

1. If it rains tomorrow, we _____ (not / harvest) the wheat.
2. If farmers had better equipment, they _____ (work) more efficiently.
3. If we reduce food waste, we _____ (save) more resources.
4. The crops _____ (grow) better if the soil were more fertile.
5. If you follow EU standards, you _____ (be able to) export products easily.

6. Перекладіть умовні речення англійською мовою, звертаючи увагу на відтворення дієслів залежно від типу умовного речення.

Якщо температура знижується нижче нуля, вода в ґрунті замерзає.

Якщо зерно зберігається у вологому приміщенні, воно пліснявіє.

Якщо рослини не отримують достатньо світла, вони повільно ростуть.

Якщо ми посіємо сою у квітні, урожай буде кращим.

Якщо піде дощ завтра, фермери не зможуть зібрати врожай.

Якщо ви збережете документи, ви отримаєте компенсацію.

Якщо ми використаємо органічні добрива, ґрунт стане родючішим.

Якби в нас була сучасна техніка, ми б зібрали врожай швидше.

Якби фермери знали про цю програму, вони б подали заявку.

Якби у нас було більше працівників, ми б завершили збирання до кінця тижня.

Якби ми закупили якісне насіння, урожай був би кращим.

Якби вони не втратили сертифікат, продукція була б експортована.

Якби уряд виділив фінансування, фермери не збанкрутували б. Якби ми вчасно зреагували на посуху, урожай не загинув би.

Якби ферма не збанкрутувала, вона б і зараз працювала.

Якби ми не втратили врожай торік, зараз мали б більше клієнтів.

Якби вони встановили систему зрошення, зараз не мали б проблем із посухою.

7. Перекладіть речення англійською мовою, використовуючи трансформацію частиномовної заміни.

Приклад: *Покращення якості ґрунту є пріоритетом. – Improving soil quality is a priority.*

1. Сертифікація продукції триває кілька тижнів.
2. Збирання врожаю почалося раніше.
3. Підтримка дрібних фермерів є важливою.
4. Зрошення полів необхідне в посушливих регіонах.

5. There is an increase in global grain demand.
6. Farmers should be aware of market fluctuations.

8. Перекладіть речення українською мовою, перетворюючи іменникові конструкції на відповідні дієслівні форми.

1. The improvement of machinery is of high importance.
2. The implementation of safety standards reduced contamination risks.

3. The evaluation of crop yield is carried out annually.
4. Monitoring of greenhouse gas emissions is essential.
5. The expansion of organic farming has gained attention.

9. Перекладіть речення українською мовою, адекватно відтворивши безособові конструкції.

1. It is recommended to store grains in dry conditions.
2. It is necessary to disinfect the equipment after each use.
3. It is expected that rainfall will increase this season.
4. It is important to follow the guidelines strictly.
5. It is possible to use drones for crop monitoring.

10. Перекладіть речення українською мовою, зберігаючи точність вираження зобов'язання, можливості чи припущення.

1. Farmers must follow the irrigation schedule.
2. The system may fail in extreme weather.
3. Storage temperatures should be monitored constantly.
4. The analysis can be done remotely.
5. The inspector must wear protective clothing.

11. Перекладіть речення українською мовою, правильно